

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 7/10), Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na prijedlog Ministarstva za pravosuđe i upravu, na 43. sjednici, održanoj 17.02.2016. godine, donosi

## ZAKLJUČAK

### I.

Usvaja se Izvještaj o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć za period od 01.01.2015. do 31.12.2015. godine.

### II.

Izvještaj iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

### III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-\_\_\_\_\_/16.

Datum, 17.02.2016. godine

Zenica

**PREMIJER**

*Miralem Galijašević*

DOSTAVLJENO:

1x Stručna služba Skupštine,

1x Ministarstvo za pravosuđe i upravu,

1x Kantonalni Zavod za pravnu pomoć (putem ministarstva),

1x a/a.

**Bosna i Hercegovina**  
**FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**  
**ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON**  
**KANTONALNI ZAVOD ZA PRAVNU**  
**POMOĆ**



**Bosnia and Herzegovina**  
**FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**  
**ZENICA - DOBOJ CANTON**  
**CANTONAL INSTITUTE FOR LEGAL**  
**AID**

## **I Z V J E Š T A J**

**o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć u Zenici**  
**za period od 01.01.2015. do 31.12.2015. godine**

**Zenica, januar 2016. godine**

## I - UVOD

Obaveza podnošenja godišnjeg izvještaja o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć Vladi i Skupštini Zeničko-dobojskog kantona propisana je članom 29. stav 2. Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 1/14).

Zavod je osnovan krajem 2005.godine. Pravni osnov njegovog osnivanja bio je Zakon o Kantonalnom zavodu za pravnu pomoć ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 5/05). Cilj njegovog osnivanja bio je pružanje besplatne pravne pomoći licima lošeg imovnog stanja. Isti cilj zakonodavca je ostao i nakon stupanja na snagu Zakona o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 13/08-prečišćeni tekst i 3/10), a kojim Zakonom se Zavod u organizaciji kantonalne uprave definiše kao samostalna upravna organizacija. Njegovim osnivanjem je omogućena primjena najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda zagarantovanih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, (naročito člana 6. Konvencije), a čije odredbe je Bosna i Hercegovina, kao članica Vijeća Evrope od aprila 2002. godine, dužna primjenjivati, a za koje aktivnosti je prema članu II A. 2., stav 1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine (Amandman 5) odgovorna i Federacija Bosne i Hercegovine i kantoni.

Nadležnost Zavoda propisana je članom 27. Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći.

Organizacija i način funkcionisanja Zavoda regulisani su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Zavoda, a čiji pravni osnov za donošenje je bio Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 35/05). Navedenim Pravilnikom je predviđeno 11 uposlenika, a popunjenost u navedenom izvještajnom period bila je 8 uposlenika, od čega 6 državnih službenika i dva namještenika.

Ova samostalna upravna organizacija funkcioniše kroz tri organizacione jedinice i to:

1. Sektor za parnični postupak
2. Sektor za krivični postupak
3. Sektor za krivični postupak za maloljetnike.

Zavod pruža besplatnu pravnu pomoć prema uslovima i kriterijima propisanim Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći kao i Pravilnikom o obavljanju uredovnih dana („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/14).

Ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć moguće je po dva osnova i to po osnovu statusa i po osnovu lošeg imovnog stanja.

Po osnovu statusa to pravo ostvaruju: korisnici stalne novčane pomoći ostavarene prema propisu o socijalnoj zaštiti, djeca, lica kojima je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljela lica smještena u zdravstvenu ustanovu, penzioneri koji primaju najnižu penziju, žrtve nasilja u porodici i nasilja u zajednici, žrtve silovanja tokom rata u BiH, nezaposleni demobilisani borci, članovi porodica šehida, poginulih boraca, ratni vojni invalidi i dobitnici ratnih priznanja i odlikovanja, lica pod međunarodnom zaštitom i civilne žrtve rata.

Korisnici usluga Zavoda su i lica za koja sud, na njihov zahtjev, u krivičnom postupku ocjeni da prema svom imovnom stanju ne mogu snositi troškove odbrane.

Da bi dokazale svojstva pripadnika navedenih kategorija, stranke su dužne dostaviti potrebnu dokumentaciju:

- uvjerenja o statusu, odnosno svojstvu, izdata od strane nadležnog organa,
- rješenja i uvjerenja izdata od strane državnih organa i drugih ustanova,
- čekove od primljene penzije i
- odluke suda i organa uprave.

Besplatna pravna pomoć koju građanima Kantona pružaju uposlenici Zavoda, ogleda se u davanju pravnih savjeta, sastavljanju različitih pravnih podnesaka (tužbe, žalbe, molbe, zahtjevi, predstavke, prigovori, prijedlozi, krivične prijave, vanredni pravni lijekovi, apelacije i drugo), zastupanje stranaka u svim parničnim, vanparničnim, izvršnim, upravnim i ostalim postupcima pred sudovima i drugim organima Zeničko-dobojskog kantona, odbrana i zastupanje u krivičnom i prekršajnom postupku punoljetnih i maloljetnih lica, te pružanje i drugih oblika pravne pomoći fizičkim licima kako bi se zaštitila njihova prava i interesi.

Važno je istaknuti da i centri za socijalni rad sa područja našeg Kantona koriste usluge Zavoda u postupcima određivanja privremenog zastupnika i staratelja za posebne slučajeve kako bi se ostvarile procesne pretpostavke za vođenje sudskog postupka u situacijama propisanim Zakonom o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 53/03, 73/05 i 19/06), Porodičnom zakonu FBiH („Službene novine FBiH“, broj 35/05 i 41/05 ) i Zakonom o vanparničnom postupku ("Službene novine FBiH“, broj 2/98, 39/04 i 73/05).

Rezultat rada i djelovanja Zavoda vidi se u boljoj pravnoj zaštiti siromašnih kategorija društva kao korisnika besplatne pravne pomoći, kao i na podizanju svijesti ljudi i institucija o važnosti ravnopravnog i nesmetanog pristupa pravdi i ostvarivanju prava na pravično suđenje.

Obzirom da uposlenici Zavoda svakodnevno kroz svoj rad dolaze do spoznaje raznih promjena u našem društvu, zahvaljujući neposrednom kontaktu sa građanima ovog Kantona, u prilici su da sugerišu načine rješavanja pojedinih negativnih pojava u našem društvu, kao što je maloljetnička delikvencija, ovisnosti o drogama, nasilje u porodici, kao i o drugim pojavama.

## **II - AKTIVNOSTI KANTONALNOG ZAVODA ZA PRAVNU POMOĆ U PERIODU OD 01.01.2015. GODINE DO 31.12.2015. GODINE**

Kantonalmom zavodu za pravnu pomoć u Zenici, u izvještajnom periodu, radi pružanja pravne pomoći se obratilo ukupno 3868 građana.

Korisnici usluga Zavoda su bili iz svih općina našeg Kantona.

U navedenom periodu formirano je ukupno 647 predmeta, od toga 283 parnična predmeta i 364 krivična predmeta, dok je posavjetovano 3222 građana o načinu rješavanja njihovih pravnih problema.

U izvještajnom periodu, uposlenici Zavoda su u svojstvu branioca i punomoćnika učestvovali u 596 suđenja, od toga u krivičnom postupku na 544 suđenja, a u parničnom postupku na 52 suđenja (rasprave).

Od tog broja, uposlenici Zavoda (branioci/punomoćnici su pred nadležnim sudovima bili angažovani, i to:

- pred Kantonalmim sudom u Zenici u 13 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zenici u 242 krivična, 44 parnična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 71 krivičnom suđenju,
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 42 krivična i 1 parničnom suđenju,
- pred Općinskim sudom u Tešnju u 46 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Visokom u 124 krivična i 4 parnična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Žepču u 6 krivičnih i 3 parnična suđenja.

Branioci Zavoda su također učestvovali u 12 istražnih postupaka pred Kantonalmim tužilaštvom u Zenici i na tri sjednice Apelacionog vijeća pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine.

Pored branilaca/punomoćnika (pravnih zastupnika), u Zavodu poslove pružanja pravne pomoći (izrada svih vrsta podnesaka, davanje pravnih savjeta i dr.), do sredine novembra mjeseca, izvršavala je i stručna saradnica za krivični postupak koja, bez obzira što je po sistematizaciji radnih mjesta trebala obavljati uglavnom poslove iz krivične oblasti, radila

poslove i iz oblasti parnice, vanparnice, uprave, radnih i porodičnih odnosa. Od sredine novembra ovo radno mjesto je upražnjeno zbog odlaska navedene stručne saradnice na druge dužnosti izvan Zavoda.

U izvještajnom periodu, prema Programu rada Zavoda i prema Pravilniku o uredovnim danima i utvrđenom rasporedu, stručni saradnik za parnični postupak je odlazio u sve općine Zeničko-dobojskog kantona koje su obezbjedile materijalne resurse, i po principu „uredovnih dana“ pružao pravnu pomoć građanima lošeg imovnog stanja u mjestu njihovog prebivališta.

U 2015. godini su uredovni dani organizovani u Tešnju, Usori, Doboju-jugu, Maglaju, Zavidovićima, Žepču, Kaknju, Visokom, Varešu i Brezi. Navedeni stručni saradnik je 26.01.2015. godine, vraćajući se sa vozačem iz Visokog gdje je pružao pravnu pomoć po principu uredovnih dana, doživio tešku saobraćajnu nezgodu u kojoj su i on i vozač Kantona povrijeđeni, te je stručni saradnik usljed teške tjelesne povrede koju je tom prilikom zadobio, bio na bolovanju duže od sedam mjeseci. U tom periodu, zbog kadrovske deficita uzrokovanog mjerama štednje, nije se moglo obezbjediti obavljanje uredovnih dana, sve do njegovog povratka sa bolovanja.

Bitno je napomenuti da su u izvještajnom periodu, građanima koji žive izvan Zenice, pravne usluge neposredno pružali i punomoćnici i branioci (pravni zastupnici) Zavoda, na način da su sa istima ostvarivali kontakte u mjestu sjedišta suda u općinama gdje su odlazili na suđenja. Građani koji stanuju na području izvan sjedišta Zavoda, obraćali su se za pravnu pomoć uposlenicima Zavoda i lično, dolaskom u Zavod, kao i putem telefona i pošte.

Zavod je tokom 2015. godine pružao besplatnu pravnu pomoć iz svih oblasti prava, kako krivičnog tako i građanskog prava, a najviše iz oblasti socijalnog prava, radnog, stambenog, porodičnog, penzijskog, invalidskog, kao i prava koja pripadaju demobilisanim borcima i civilnim žrtvama rata, na način da su uposlenici Zavoda sačinjavali podneske građanima ili ih zastupali u svojstvu punomoćnika u parničnim i vanparničnim sudskim postupcima.

Uposlenici Zavoda su pružali pravnu pomoć i u svojstvu branilaca u krivičnim postupcima, gdje su predmet izvršenja bila krivična djela kako lakšeg profila, tako i najteža krivična djela, kao što su neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga, razbojništvo, razbojnička krađa, teška krađa, šumska krađa, nasilje u porodici, izazivanje opće opasnosti, sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje, nasilničko ponašanje, napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti, teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa, nasilničko ponašanje, krivotvorenje isprave, silovanje, bludne radnje, i druga krivična djela.

Kada je riječ o ostvarenjima socijalnih prava, zahtjevi građana Kantona kojima su se pružile pravne usluge Zavoda, odnosile su se na ostvarenje prava na stalnu socijalnu pomoć, jednokratnu novčanu pomoć, prava na ortopedski dodatak, tuđu njegu i pomoć, a određeni dio zahtjeva se odnosio na ulaganje pravnog lijeka, žalbe, na negativna rješenja centara za socijalni rad, zbog nepriznavanja prava na ličnu invalidninu, prava na naknadu za tuđu njegu i pomoć i ortopedski dodatak, a iz razloga malog stepena procjenjene invalidnosti.

Znatan broj građana se obratio Zavodu za pravnu pomoć u vezi sa otkazom ugovora o radu zbog ekonomskih, tehnoloških ili organizacionih razloga. Korisnicima usluga su pružane informacije o njihovim pravima u pogledu otpremnine, ostvarivanju prava na osnovu nezaposlenosti kod Kantonalnog zavoda za zapošljavanje, jer su im poslodavci nagovještavali da će dobiti otkaz. U većini navedenih slučajeva poslodavci nisu redovno uplaćivali doprinose za penzijsko i invalidsko, kao i zdravstveno osiguranje, a što je dodatno otežavalo radnicima ostvarivanje prava na naknadu od Zavoda za zapošljavanje kao i pravo na zdravstvenu zaštitu.

Česti problemi zbog kojih su se obespravljeni radnici obraćali Zavodu su neuplaćeni doprinosi, rad na crno, nepoštivanje ugovora o radu, neplaćen prekovremeni rad, loša zaštita na radu. Najveći problemi u vezi sa nepoštivanjem obaveza pruzetih ugovorom o radu su vezani za neisplaćivanje plata radnicima. U takvim slučajevim, radnici, pored obraćanja

inspekcijama rada, imaju još samo mogućnost da podnesu tužbu sudu za neisplaćivanje plaća i doprinosa. Također se kroz obraćanja korisnika usluga Zavoda, kao česta pojava moglo utvrditi otkazivanje ugovora o radu licima koja su na bolovanju, čak i licima koja su pretrpjela povredu na radu. U mnogim slučajevima poslodavci prilikom otkazivanja ugovora o radu ne poštuju odredbe Zakona o radu koje se odnose na razloge i formu otkaza. Znatan je broj slučajeva koji su bili predmet pravne obrade Zavoda, da poslodavci ne ispunjavaju svoje zakonske obaveze uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, pa određene kategorije lica i pored ispunjavanja zakonskih uslova za penziju, ne mogu ostvariti to svoje pravo, jer im staž nije uplaćivan više godina. Shodno tome, oni jedino u sudskim postupcima mogu ostvarivati svoje pravo. Postupci u ovim predmetima traju više godina, što je neopravdano dug period za ostvarenje njihovih zakonom utvrđenih prava.

Određeni broj korisnika usluga Zavoda su lica koja nisu mogla redovnim putem ostvariti pravo na porodičnu i invalidsku penziju.

Iz oblasti porodičnog prava, pravna pomoć se uglavnom odnosila na utvrđivanje obaveze izdržavanja maloljetne djece, izvršavanje sudskih odluka u vezi izdržavanja djece, a evidentna je i pojava sve češćih razvoda brakova usljed nasilja bračnog partnera, kao i nasilja prema maloljetnoj djeci, a to su slučajevi fizičkog, emocionalnog, psihičkog i drugog vida nasilja.

Znatan broj usluga koje je Zavod pružao, odnosi se na takozvane komunalne predmete, jer određene kategorije koje su tužene, nemaju sredstava da izvršavaju svoje zakonske obaveze plaćanja komunalnih usluga, pa, ili putem ulaganja prigovora zbog zastare potraživanja ili putem molbi za odgodu plaćanja, nastoje riješiti svoje probleme.

Pripadnici boračke populacije su se najčešće obraćali zbog povrede prava na ostvarivanje raznih vidova socijalne pomoći, zatim zahtjeva za rješavanje stambene situacije, jer iako su po zakonu prioritetni prilikom rješavanja stambenog pitanja i prava na zaposlenje, kao i drugih prava, njihovo pravo je uskraćeno.

U krivičnim postupcima, djelatnost uposlenika Zavoda se najčešće ogledala u krivičnim odbranama punoljetnih lica pred nadležnim općinskim sudovima u Kantonu, Kantonalnim sudom u Zenici, kao i postupcima prema maloljetnim izvršiocima prekršaja, a po rješenjima sudova kojima su branitelji Zavoda postavljeni po službenoj dužnosti, kao i u istražnim postupcima koji su se vodili pred nadležnim Kantonalnim tužilaštvom u Zenici.

Naprijed navedeni pokazatelji dovoljno govore o obimu i složenosti poslova koje obavljaju branioci/punomoćnici Zavoda, kao i činjenicu da je nedovoljan broj uposlenika u Zavodu, a koji još uvijek uspjevaju da profesionalno i efikasno odgovore na sve zahtjeve sudova i zahtjeve građana koji traže besplatnu pravnu pomoć.

U periodu koji slijedi glavni ciljevi Zavoda odnosit će se na pružanje pravne pomoći licima lošeg imovnog stanja da mogu ostvariti neko svoje na zakonu zasnovano pravo i interese, kao i na zastupanje istih pred državnim organima i drugim institucijama, a posebno u krivičnim i parničnim postupcima pred nadležnim sudovima, budući da su uposlenici Zavoda svojom stručnošću, kvalitetom pruženih usluga i profesionalnošću zadobili povjerenje i ugled, kako kod građana našeg Kantona, tako isto i od strane nosilaca pravosudnih funkcija koji braniocima/punomoćnicima sve više angažuju u sudskim postupcima.

### **III - AKTIVNOSTI SEKTORA ZA PARNIČNI POSTUPAK**

U izvještajnom periodu, rukovodilac ovog sektora, pomoćnik direktora za parnični postupak/punomoćnik, je učestvovao u 52 suđenja iz raznih oblasti prava i to:

- pred Općinskim sudom u Zenici na 44 suđenja,
- pred Općinskim sudom u Visokom na 4 suđenja,
- pred Općinskim sudom u Žepču na 3 suđenja i

-pred općinskim sudom u Kaknju na 1 suđenju.

Pomoćnik direktora za parnični postupak je na sudskim raspravama zastupao korisnike usluga Zavoda kao neuke stranke u svojstvu punomoćnika, radi zaštite njihovih prava i interesa, dok su u drugim parničnim, kao i u vanparničnim postupcima, uposlenici Zavoda postavljeni za staraoce za poseban slučaj po osnovu rješenja nadležnog Centra za socijalni rad, a sve shodno Porodičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine.

Općinski sud u Zenici je angažovao punomoćnika Zavoda u parničnim postupcima radi zastupanja stranaka nepoznatog prebivališta/boravišta, u svojstvu privremenog zastupnika, u skladu sa Zakonom o parničnom postupku. Zavod je postupanjem u ovakvim postupcima u znatnoj mjeri doprinjeo uštedi kantonalnog budžeta.

Što se tiče vanparničnih postupaka, punomoćnik Zavoda je uglavnom postupao po zahtjevu Centra za socijalni rad u Zenici, a to su postupci oduzimanja roditeljskog prava, kao i postupci oduzimanja poslovne sposobnosti, koji postupci su regulisani Zakonom o vanparničnom postupku.

Angažovanjem navedenog pravnog zastupnika Zavoda u naprijed istaknutim postupcima, dao se doprinos uštedi kantonalnog budžeta, jer troškovi ovakvih postupaka padaju na teret budžeta u slučajevima kada se angažuju advokati, dok u slučajevima angažovanja pravnih zastupnika Zavoda nema izdvajanja iz budžeta za ovu vrstu troškova.

Slijedom navedenog, uočena je potreba za većim angažmanom uposlenika Zavoda u parničnom postupku, međutim, zbog malog broja uposlenih punomoćnika, kao objektivne okolnosti, nismo u mogućnosti pred sudom zastupati svaku stranku koja nam se obrati sa takvim zahtjevom i u tim slučajevima pravna pomoć se pruža u formi pismenih podnesaka, koje stranke koriste u sudskom postupku. Zakonom o parničnom postupku koji je sada u primjeni je napušteno načelo pružanja pomoći nekoj stranci, pa sudovi više nisu u obavezi da strankama pružaju pravnu pomoć u toku postupka, što može rezultirati, a često se to i događa, da stranka izgubi spor zbog nepoznavanja prava. Zbog toga su pravne usluge Zavoda neophodne svim građanima koji svoja prava i interese ostvaruju putem suda, a nemaju sredstava da angažuju advokata.

U izvještajnom periodu su u ovom sektoru sačinjena ukupno 363 pravna podneska, od toga 189 tužbi, 61 žalba, 33 odgovora na tužbu, 33 prijedloga i 47 raznih drugih vrsta podnesaka.

Najbrojnije su bile tužbe za razvod braka, za supružansko izdržavanje, za osporavanje i utvrđivanje očinstva, za izmjenu odluke o starateljstvu nad malodobnom djecom, za izdržavanje malodobne djece, kao i za izdržavanje punoljetne djece koja se redovno školuju, za radni spor, za stambeni spor, za naknadu štete, za pokretanje upravnog spora i sl. Vrlo je zanimljivo da je među tužbama urađena i jedna tužba za osporavanje i utvrđivanje materinstva.

Žalbe su uglavnom sačinjavane na rješenja PIO/MIO zbog nepriznavanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja građanima-osiguranicima. Također su sačinjavane žalbe na rješenja nadležnog organa starateljstva-centra za socijalni rad, a kojim rješenjima je strankama uglavnom prestajalo pravo na ličnu invalidninu ili na tuđu njegu i pomoć, kao i na pravo na ortopedski dodatak. Sačinjavane su i žalbe na rješenja nadležne boračke službe, kojim rješenjima su demobilisani borci i civilne žrtve rata izvedeni iz prava, kao i žalbe na nalaz i mišljenje prvostepene ljekarske komisije kojima je utvrđen procenat oštećenja organizma ispod zakonskog minimuma, kao i druge vrste žalbi.

Odgovori na tužbe su se sačinjavani u bračnim sporovima, u sporovima za naknadu štete i u komunalnim sporovima.

Prijedlozi su se odnosili na izvršenje pravosnažnih sudskih presuda (uglavnom su sastavljeni prijedlozi za izvršenje pravosnažnih sudskih presuda za izdržavanje malodobne djece, kao i prijedlozi za izvršenje za povrat duga ili zbog naknade štete, te drugi prijedlozi za

izvršenje), prijedlozi za oduzimanje poslovne sposobnosti, prijedlozi za povraćaj u pređašnje stanje, prijedlozi za dozvolu za zaključenje braka prije punoljetstva, prijedlozi za obnovu postupka i prijedlozi za određivanje ličnih odnosa sa malodobnom djecom.

Među ostalih 47 sačinjenih podnesaka su: molbe, prigovori, vanredni pravni lijekovi, prijave potraživanja u stečajnu masu, zahtjevi za oslobađanje od plaćanja sudskih troškova, urgencije, prijave za nezakonito poslovanje, prijave za uznemiravanje i opomene.

U izvještajnom periodu je u ovom sektoru dat 3222 pravni savjet.

Pravno savjetovanje i sačinjavanje pravnih podnesaka u ovom sektoru, osim pomoćnika direktora za parnični postupak i stručnog saradnika za parnični postupak, zbog preobimnosti poslova, vršili su i pomoćnik direktora za krivični postupak kao i stručni saradnik za krivični postupak.

Kad se ima u vidu obaveza države da svojim građanima obezbjedi jednako pravo na pristup pravdi i pravo na pravično suđenje, sasvim je realno očekivati da će ubuduće sudovi sve češće za punomoćnike, osobama kojima imovno stanje ne dopušta da u ovu svrhu angažuju advokata, angažovati uposlenike Zavoda u građanskim postupcima, kako bi se osiguralo poštivanje člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, čija primjena je obavezna, zbog jednakog pristupa pravdi ugroženim kategorijama stanovništva ovog Kantona. Stoga je sasvim opravdano upošljavanje još jednog državnog službenika/punomoćnika. Također se ukazuje potreba za upošljavanje još jednog stručnog saradnika u ovom sektoru radi povećanih potreba pružanja besplatne pravne pomoći po principu uredovnih dana u 11 općina Kantona.

#### **IV - AKTIVNOSTI SEKTORA ZA KRIVIČNI POSTUPAK**

Sektor za krivični postupak, putem branioca, preduzima radnje pred općinskim sudovima na području Zeničko-dobojskog kantona, Kantonalnim sudom u Zenici, Kantonalnim tužilaštvom Zeničko-dobojskog kantona, iznimno pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine i drugim organima, učestvuje u svim fazama krivičnog postupka i vrši stručne poslove koji se odnose na odbranu i zastupanje osumnjičenih, odnosno optuženih i osuđenih osoba u krivičnom postupku u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, te drugim pravnim propisima Zeničko-dobojskog kantona.

Poslove branioca u ovom sektoru, u izvještajnom periodu su obavljale pomoćnica direktora za krivični postupak (od 02.06.2015. godine kada je nakon okončane konkursne procedure imenovana i počela sa radom polaganjem zakletve vjernosti) i direktorica Zavoda, koje su od strane sudova bile angažovane u 225 krivičnih predmeta kao branioci po službenoj dužnosti i to: pomoćnica direktora za krivični postupak u 81 predmetu a direktorica Zavoda u 144 predmeta.

U ulozi branioca po službenoj dužnosti su učestvovala u 303 suđenja pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona i to: pomoćnica direktora za krivični postupak u 21 suđenju, a direktorica Zavoda u 282 suđenja.

Što se tiče broja suđenja po pojedinim sudovima, stanje je sljedeće:

- pred Kantonalnim sudom u Zenici u 8 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zenici u 125 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 45 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 28 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Tešnju u 33 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Visokom u 59 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Žepču u 5 krivičnih suđenja.

Branioci ovog sektora su učestvovala u 7 istraga pred Kantonalnim tužilaštvom i tri sjednice Apelacionog vijeća pred Vrhovnim sudom FBiH.

Angažman branilaca u okviru poslova ovog sektora bio je i po neposrednom obraćanju osumnjičenih, optuženih i osuđenih osoba Zavodu, radi pravnih savjeta i sačinjavanja određenih pravnih podnesaka kao što su žalbe na presude, žalbe na rješenja o prekršaju, prijedlozi za povrat u pređašnje stanje, zahtjevi za brisanje osude, molbe za uslovni otpust, prijedlozi Kantonalnom tužilaštvu za sklapanje sporazuma o priznanju krivnje, molbe za prekid izdržavanja kazne zatvora, molbe za izdržavanje kazne zatvora pod elektronskim nadzorom, molbe sudu za postavljanje branioca po službenoj dužnosti.

U krivičnim predmetima formiranim u izvještajnom periodu u ovom sektoru su zastupljene razne vrste krivičnih djela i to: razbojništvo, razbojnička krađa, teška krađa, šumska krađa, izazivanje opće opasnosti, teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa, nasilničko ponašanje, krivotvorenje isprave, spolni odnošaj sa djetetom, silovanje, bludne radnje, neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga i sl.

Branilac ovog sektora, kao i direktorica Zavoda u svojstvu branioca su radi pripremanja odbrane, po potrebi, posjećivale zatvorske i pritvorske jedinice pri Kazneno-popravnim zavodu u Zenici, a prisustovale su i sjednicama Apelacionog vijeća pred Kantonalnim sudom u Zenici i sjednicama Apelacionog vijeća pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, a uz sve to su vršile i uvide u krivične spise i kopiranje dokaza.

Poslove pravnog savjetovanja i izrade podnesaka, kao i poslove kopiranja dokaza u ovom sektoru je vršio i stručni saradnik za krivični postupak uz naprijed navedene poslove iz nadležnosti sektora za parnični postupak.

Bitno je napomenuti da je u toku pribavljanje prethodne saglasnosti nadležne komisije Vlade Kantona za popunjavanje upražnjenog radnog mjesta stručnog saradnika za krivični postupak.

## **V – AKTIVNOSTI SEKTORA ZA KRIVIČNI POSTUPAK ZA MALOLJETNIKE**

Sektor za krivični postupak za maloljetnike je formiran kao organizaciona jedinica Zavoda u junu mjesecu 2011. godine i njegova osnovna djelatnost se sastoji u preduzimanju radnji, u svojstvu branioca, pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona, Kantonalnim tužilaštvom i drugim organima i učestvovanju u svim fazama krivičnog postupka i vršenju stručnih poslova koji se odnose na odbranu i zastupanje maloljetnika koji su u sukobu sa zakonom.

U izvještajnom periodu, branilac u ovom Sektoru je od strane sudova Zeničko-dobojskog kantona za odbranu po službenoj dužnosti u izvještajnom periodu bio zadužen sa 1139 novih predmeta i to 76 prekršajnih i 63 krivična predmeta.

U strukturi krivičnih djela koja se branjenicima stavljaju na teret su najčešće krivična djela imovinskog karaktera: šumska krađa, krađa, teška krađa, oštećenje tuđe stvari, a u zadnje vrijeme su sve učestalija krivična djela nasilje u porodici i razbojništvo.

Branilac ovog Sektora je učestvovao u 241 suđenju pred sudovima Zeničko-dobojskog kantona, i to:

- pred Kantonalnim sudom u Zenici u 5 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Zenici u 117 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 26 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 14 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Tešnju u 13 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Visokom u 65 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Žepču u 1 suđenja,
- pred Kantonalnim tužilaštvom u 5 istražnih postupaka.

Branilac ovog sektora je također, radi pripremanja odbrane, posjećivala zatvorske i pritvorske jedinice pri Kazneno-popravnim zavodu u Zenici, a prisustvovala je i sjednicama Apelacionog vijeća pri Kantonalnom sudu u Zenici, a uz sve to je vršila i uvide u krivične spise i fotokopiranje dokaza.

Formiranje ovog Sektora je bilo opravdano, kako iz razloga stalnog porasta broja maloljetnih počinitelja prekršaja i krivičnih djela koji po Zakonu o krivičnom postupku F BiH u sudskom postupku koji se vodi protiv njih moraju imati branioca, tako i zbog uštede u budžetu Kantona, jer su se dosada znatna budžetska sredstva izdvajala za angažovanje advokata za branioca po službenoj dužnosti u ovoj vrsti sudskih postupaka.

## VI - OSVRT I ZAKLJUČCI

Sve vrste aktivnosti Kantonalnog Zavoda za pravnu pomoć, koje su bile predmet obrade u prethodnom dijelu ovog Izvještaja, su aktivnosti koje se prema Planu rada i aktivnosti očekuju i u narednom periodu. S tim u vezi se očekuje još veći angažman branilaca/punomoćnika Zavoda u krivičnim i u parničnim postupcima, kako pred šest općinskih sudova Kantona: Zenica, Kakanj, Visoko, Zavidovići, Žepče i Tešanj, tako i pred Kantonalnim sudom u Zenici i Kantonalnim tužilaštvom, odnosno u krivičnim odbranama po službenoj dužnosti, kao i krivičnim odbranama po principu pravičnosti.

Isto tako, procjenjujemo da će biti u porastu i zastupanje pred nadležnim sudovima radi obavezne primjene člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U cilju što kvalitetnijeg pružanja usluga, branioci/punomoćnici Zavoda se kontinuirano stručno usavršavaju pohađanjem seminara iz svih oblasti prava, koje seminare uglavnom organizuje Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine, UNDP, UNICEF i OSCE.

Potrebno je istaknuti da je Zavod član Mreže za koordinaciju pružalaca besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini, osnovane u okviru projekta „Pristup pravdi: Suočavanje sa prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost“ a pod pokroviteljstvom UNDP BiH. Zavod ocjenjuje značajnom pomoć koju UNDP BiH pruža članicama Mreže pa i ovom Zavodu, kroz kontinuiranu i visoko profesionalnu edukaciju pružalaca besplatne pravne pomoći iz najaktuelnijih pravnih oblasti, sa najčešćim zahtjevima (potrebama) stranaka za besplatnom pravnom pomoću. Zahvaljujući članstvu u ovoj Mreži, uposlenici Zavoda su u mogućnosti razmjenjivati informacije, znanja, iskustva i praksu sa svim članicama Mreže. Kroz ovu Mrežu je UNDP BiH Zavodu financirao uspostavu ELAS baze podataka i razvoj IT sistema, elektronsko vođenje predmeta koje pruža uštedu materijala i vremena i daje mogućnost jednostavnog statističkog pregleda i analize, te pohranjivanja, ažuriranja i pretraživanja predmeta. U okviru ovog projekta je uspostavljena i posebna web stranica putem koje se promovise rad Zavoda a također i informisanje, edukacija i komunikacija sa strankama, korisnicima usluga Zavoda.

Vezano za edukaciju je potrebno napomenuti da uposlenici Zavoda koji pružaju pravnu pomoć su državni službenici, te da se obavezni vid edukacije državnih službenika provodi preko Agencije za državnu službu FBiH, koja u svojoj nadležnosti ima organizaciju i realizaciju stručnog obrazovanja i usavršavanja državnih službenika zaposlenih u organima državne službe sa ciljem obezbjeđenja profesionalne i efikasne službe sposobne da pruži kvalitetne i pravovremene usluge građanima i institucijama u BiH. Međutim, kad se uzme u obzir vrsta poslova koja se obavlja u Zavodu, a koji poslovi spadaju u advokatsku djelatnost,

može se zaključiti da programi obuke Agencije za državnu službu ne odgovaraju specifičnim potrebama i zahtjevima posla državnih službenika Zavoda.

Zahvaljujući profesionalnom radu svih uposlenika Zavoda u provođenju svojih zadataka, kao i angažovanošću branilaca/punomoćnika u krivičnim i parničnim predmetima, izvršavanjem postavljenih zadataka, postignuti su maksimalni rezultati i efikasnost, a o kvalitetu i profesionalnosti branilaca i punomoćnika najbolje govori činjenica njihovog angažovanja od strane sudova i Tužilaštva.

Finansijski pokazatelji o dosadašnjem radu Zavoda, pokazuju da su uštedena značajna finansijska sredstva budžeta Zeničko-dobojskog kantona i sasvim je opravdano očekivati da će u narednim periodima uštede biti i veće.

Potrebno istaknuti da je ovaj Zavod u 2015. godini, angažmanom uposlenika-pravnih zastupnika, u postupcima pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona (za koje potrebe su prije osnivanja Zavoda angažovani isključivo advokati i plaćani su iz budžetskih sredstava Kantona) ostvario uštede u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona u iznosu od 431.335,00 KM (što je za 1.529, 00 KM više nego u prethodnoj 2014. godini), koji iznos je obračunat po važećoj advokatskoj tarifi. Bitno je napomenuti da se u ovaj iznos nije uračunao PDV, a koji porez advokati pri izradi troškovnika obavezno obračunavaju.

Kad se ima u vidu da je Budžet Zavoda za 2015. godinu iznosio 268. 014,00 KM, a da su aktivnostima Zavoda u 2015. godini ostvarene uštede u Budžetu Kantona u iznosu od 431.335,00 KM, onda se ukazuje ekonomska opravdanost osnivanja i daljeg postojanja Zavoda.

I u narednom periodu uposlenici Zavoda će pružati stručnu i kvalitetnu pravnu pomoć licima lošeg imovnog stanja kako bi im se omogućio ravnopravan pristup pravdi putem pružanja besplatne pravne pomoći, a što doprinosi jačanju zakonitosti i vladavini prava, kroz profesionalan i stručan angažman branilaca/punomoćnika, kako u krivičnim postupcima pred nadležnim sudovima, u odbranama po službenoj dužnosti, tako i u parničnim postupcima po zahtjevima korisnika usluga Zavoda, odnosno po angažmanu uposlenika Zavoda od strane nadležnih sudova našeg Kantona i centara za socijalni rad, u slučajevima predviđenim naprijed navedenim zakonima.

Posebno se napominje da će branioci/punomoćnik Zavoda, pored kontinuiranog stručnog usavršavanja i angažovanja u krivičnim i parničnim postupcima, raditi i na održavanju dobrih profesionalnih odnosa sa svim sudovima na području Kantona i Kantonalnim tužilaštvom, kao i sa drugim organima, institucijama i ustanovama, a sve u cilju davanja svog doprinosa efikasnosti pravosuđa i vladavini prava.

Iz navedenog se može zaključiti da je Zavod u izvještajnom periodu opravdao razloge svog postojanja, te da je Zeničko-dobojski kanton, kroz osnivanje i kontinuirano održavanje rada Zavoda, za svoje građane uspio osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda zagantovanih Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

**Zenica, 29.01.2016. godine**

**Direktorica**

**Azra Moćević**